

ortodoxt kyrkoliv

Utgiven med välsignelse från H.E. Metropoliterna Kyprianos av Oropos och Fili
Årgång 16 Nr 2 och 3 2004

Från den Gudomliga liturgin på Kyprianos och Justinas festdag i Fili (Grekland) den 2/15 oktober 2004. Från vänster till höger: Biskop Auxentios av Photiki, Biskop Johannes av Makarioupolis, från vår systerkyrka i Rumänien Metropolit Vlasie, Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili samt från vår systerkyrka i Bulgarien Biskop Photii

*Vi önskar alla läsare en
välsignad jul och Theofania!*

Ledare

För 950 år sedan, närmare bestämt 1054, uppstod åter en allvarlig träta mellan öst och väst. Normanderna hade tvingat de ortodoxa grekerna i det bysantinska Italien att rätta sig efter latinska regler. Patriarken av Konstantinopel, Mikael Kerularios, svarade då med att begära att de latinska kyrkorna i Konstantinopel skulle anta ortodoxa seder och bruk och då de vägrade så stängde han dem 1052. De ”nymodigheter” och brott mot fornkyrklig tradition som de latinska kyrkorna hade introducerat, förutom frågan om påvens makanspråk och Filioque (se nedan), och som patriarken speciellt vände sig mot var användandet av osyrat bröd i nattvarden. Andra tvistefrågor var frågan om prästernas celibat och vilka fasteregler som skulle gälla. År 1053 beslöt Patriark Mikael att sträcka ut en försömd hand mot den latinska kristenheten och erbjöds sig att skriva in

Ortodoxt kyrkoliv utgives av det svenska exarkatet av den Sanna (gammalkalendariska) Grekisk-ortodoxa kyrkan. Vår kyrka har full kommunion med den Ryska Utlandskyrkan under Metropolit Lavr (Laurus), den Sanna Rumänsk-ortodoxa kyrkan under Metropolit Vlasie, och den Sanna Bulgarisk-ortodoxa kyrkan under Biskop Photii av Triaditza

E-post: ortodoxi@passagen.se

Hemsida: www.ortodoxakyrkan.se

Ansvarig utgivare: Biskop Johannes av Makarioupolis

Redaktion: Fader Anders Åkerström

Redaktionens adress: Bävernsgränd 18B, 753 19 Uppsala, tfn: 018-127726

Pris: Lösnummer 35:-. Medlemskap av församling inom exarkatet innebär att man får Ortodoxt kyrkoliv utan att prenumerera. Om man vill penumerera på tidningen utan att vara medlem av församlingen insättes 50:- på Pg. 489 94 53-7.

Gåvor och medlemskap av Heliga Konstantin och Helena ortodoxa församling insättes på Pg.489 94 53-7.

Gåvor och medlemskap av Gudaföderskans avsomnande - Uppsala grekisk-ortodoxa församling insättes på Pg. 230613-2

påvens namn i diptykerna igen. En ”diptyk” är en slags bönelista över levande och avlidna patriarker som ett patriarkat erkänner som ”ortodoxa”. Att utesluta en kyrkoledares namn ur diptykerna var det samma som att deklarerat att man brutit gemenskapen med denna kyrka. När den nyutnämnde påven Sergius IV skickade sitt brev till Konstantinopel 1009 skrevs hans namn inte upp i diptykerna och det har spekulerats i om huruvida brevet innehöll en trosbekännelse med filioque (tillägget i Trosbekännelsen om att Anden skulle utgå från Fadern och Sonen) och att det skulle vara anledningen till att hans namn inte skrevs upp. Vilket fall som helst så vet vi att trosbekännelsen med det heretiska tillägget som vi kallar filioque användes i Rom 1014 vid kejsar Henrik II:s kröning. Hur som helst erbjöd sig nu Patriark Mikael att uppföra påven Leo IX namn i Konstantinopels diptyker. Som svar på den utsträckta handen skickade påven tre legater till patriarken. När legaterna hade anlänt till Konstantinopel skapade de inte någon behaglig och försonlig stämning. De kastade ett brev till patriarken från påven och drog sig tillbaka utan att uttrycka de vanliga hälsningarna. Brevet, som var författat av en av legaterna i påvens namn var dessutom ovänligt i tonen. Efter denna oförsämndhet vägrade patriarken, med all rätt, att befatta sig med legaterna. Då beslöt sig en av påvens legater att skriva en bannbulla och nedlägga på altaret i Hagia Sofia där han bl.a. anklagade patriarkatet för att utelämnat Filioque i Trosbekännelsen! Därefter lämnade legaterna Konstantinopel i en hast och återvände till Italien och framställde händelsen som en påvlig triumf. Patriarken och hans synod samlades så och beslöt att lysa legaterna i bann och så var schismen mellan öst och väst ett fullbordat faktum. En process där västerlandet från 800-talet hade ”glidit ifrån” den allmänliga kyrkan var nu fullbordad.

För 800 år sedan, närmare bestämt 1204, blev sedan den fullbordade schismen mellan öst och väst cementerad och bekräftad. Under det s.k. fjärde korståget övertalades korsfararna av sonen till den avsatte bysantinske kejsaren att istället för att bege sig till det Heliga Landet via Egypten, ta vägen om Konstantinopel för att återinsätta honom och hans far på tronen. Så småningom förlorade korsfararna tålamodet och beslöt sig för att plundra och skövla den då mycket rika staden Konstantinopel. Den Ortodoxa kyrkan kommer

aldrig att glömma dessa fruktansvärda dagar av terror iscensatta av män med Kristi kors på sina axlar. Ofattbara kyrkliga skatter, otaliga ikoner och heliga relikier skövlades. Heliga platser vanhelgades. De förstörde det underbara altaret och ikonostasen i Hagia Sofia, kristenhetens då största och mest magnifika kyrka. För att vanhelga kyrkan placerades dessutom en prostituerad på patriarkens tron. Så var nu schismen mellan öst och väst fullständigt cementerad. Dessutom hade västerlandet infört ytterligare liturgiska nymodigheter som stred mot fornkyrklig tradition. Nu hade västerlandet infört en ny doppraxis där man inte längre nedsänkte dopkandidaten i vattnet. Bildkonsten höll dessutom på att förändras. Ikonografin ersattes av tre dimensionell framställning i form av statyer. Den fornkyrkliga teologin ersattes av skolastiken o.s.v.

För 40 år sedan (1964) träffades påven Paulus VI av Rom och Patriark Athenagoras av Konstantinopel i den Heliga Gravens kyrka i Jerusalem. Detta var det första steget mot vad som skulle hända 1965 när, efter det Andra Vatikankonciliet avslutning, samme påve och patriark gemensamt utfär-

dade en *tomos* och lyfte den tusenåriga exkommunikationen mellan öst och väst. Man betonade att bannlysningen 1054 var riktad mot speciella personer och en historisk händelse och inte var riktad mot kyrkorna som helhet. Även om det till viss del är sant, är det ändå fråga om en fullständig kapitulation för traditionell ortodox kyrkosyn. Denna kapitulation får sedan sin fullbordan 1993 i och med Barlaamöverenskommelsen mellan den Romersk-katolska kyrkan och patriarkaten av Konstantinopel, Alexandria, Antiokia, Moskva, Rumänien samt de ortodoxa kyrkorna av Cypern, Polen, Albanien och Finland där de undertecknande erkänner varandra som ”systerkyrkor” med giltiga sakrament och apostolisk succession. Det är fullständigt bortom vår förståelse hur företrädare för de ”officiella” ortodoxa kyrkorna kan ha fallit så lågt. Vad har hänt i västerlandet de 1000 år som gått sedan schismen? Har den Romersk-katolska kyrkan förändrat sin teologi? Har motiven för schismen 1054, nämligen Västerlandets avvikande teologi och praxis, upphört? Har det Andra Vatikankonciliet gjort att den Romersk-katolska kyrkans and-

lighet nu är mer lik den ortodoxa kyrkans? Har påvens maktanspråk, som definitivt var en av tvistefrågorna 1054, i och med dogmen om påvens ofelbarhet i det Första Vatikanconciliet, minskat? Svaren på dessa frågor är givetvis nej.

År 1439 kom de ortodoxa delegaterna hem från det Romersk-katolska unionsconciliet i Florens. Meningen med conciliet var att bryta schismen mellan öst och väst. När delegaterna kom hem frågade allt folket: ”hur gick det?” och ”var den ortodoxa tron segerrik?”. Och när allt folket fick höra att de ortodoxa biskoparna hade kapitulerat och sålt ut den ortodoxa tron för löften om militärt bistånd mot turken som hotade att invadera riket, blev de så förargade att de skapade en atmosfär av revolution i Konstantinopel. Kyrkorna var tomma och prästerskapet vägrade att tjäna de biskopar som skrivit under eller ens bevista deras gudstjänster. Vid den tiden var det endast en biskop som stod upp för den ortodoxa tron och det var Markus av Efesos (se ikon till höger). Han fick lida för detta ofattbart. Han blev sjuk till kroppen och arresterades och blev inlåst. Han klagade dock aldrig utan fortsatte sitt vittnesbörd. Slutligen fördömde de ortodoxa patriarkerna unionsconciliet.

För tjuugo år sedan skrev Fader Seraphim Rose följande: ”Vår tid liknar till mångt och mycket den Helige Markus av Efesos’ tid på 1400-talet... Fast vår tid är mycket värre och betydligt mer farlig än hans. Unionen var då påtvingad utifrån, medan de ortodoxa nu blivit förberedda i den ’ekumeniska’ smältdegeln av kyrkor och religioner genom årtionden av slapphet... Den Ortodoxa kyrkan överlevde den falska unionen i Florens, men efter den nya falska unionen som påtvingas med allt större kraft, kommer ortodoxi alls att existera förutom i katakomber och i öknen?”¹ Dessa rader från en munk från den Ryska utlandskyrkan kan vi också ha för våra ögon när vi läser vår nyhetssektion.

¹ Hieromonk Seraphim (Rose), *The Royal Path*, The Orthodox Word, Sept.-Oct., 1976

KYRKONYHETER

Vår systerkyrka, den Ryska utlandskyrkan, sände en delegation till Moskvapatriarkatet

En officiell delegation från den Ryska utlandskyrkan, under ledning av dess överhuvud Metropolit Lavr, har under maj 2004 besökt Ryssland på inbjudan av Moskvapatriarkatet.

Den 1/14 maj 2004, då delegationen anlände Moskva, hade Metropolit Lavr ett möte med Patriark Alexij II av Moskva och hela Ryssland. Samtalet skedde enligt uppgifter i media i en varm atmosfär av ömsesidig vilja till samförstånd. Följande dag var delegationens medlemmar närvarande under den gudstjänst som patriarken förrättade i Butovo - den plats där otaliga martyrer under den kommunistiska regimen avrättats, bland dem många som nu helgonförklarats. Delegationen avlade också ett pilgrimsbesök i Donskoj-klostret och Danilov-klostret, i helige Sergijs Trenighetskloster samt helgedomarna i Moskvas Kreml.

Den 4-5/17-18 maj hölls överläggningar i Moskva mellan den Ryska utlandskyrkans delegation och en delegation från Moskvapatriarkatet. Den 18 maj skedde överläggningarna

Metropolit Lavr och Patriark Alexij i Butovo

under ordförandeskap av Moskvas och hela Rysslands patriark Alexij II.

Under överläggningarna uttrycktes en gemensam önskan från Moskvapatriarkatet och den Ryska utlandskyrkan att försöka överbrygga den tragiska splittring som uppstått som resultat av revolutionen och det ryska inbördeskriget, och att försöka nå fram till ett återupprättande av den eukaristiska gemenskapen och kanoniska enheten mellan kyrkorna.

En viktig roll för lösandet av de olika problem som förhindrar återupprättandet av full gemenskap, har anförtrotts åt de kommissioner som i december 2003 inrättades av Moskvapatriarkatets kyrkoledning respektive av den Ryska utlandskyrkan. Kommissionerna, som tidigare arbetat var för sig, har nu inlett sitt gemensamma arbete. Kommissionerna har fått i uppdrag att, med utgångspunkt i den ryska kyrkans historiska erfarenhet och de uppgifter som kyrkan i dag står inför, arbeta fram gemensamma uppfattningar rörande följande ämnen:

- principer för kyrkans och statens inbördes förhållande, i enlighet med kyrkans lära;
- principer som motsvarar kyrkans traditioner i fråga om ortodoxa kyrkans relationer till icke-ortodoxa samfund samt till interkonfessionella organisationer,
- den Ryska utlandskyrkans ställning som självstyrande del av den Ryska ortodoxa kyrkan;
- de kanoniska villkoren för att upprätta den eukaristiska gemenskapen.

I kommissionernas uppdrag ingår att förbereda en gemensam deklARATION i dessa principiella frågor, som avspeglar den nutida uppfattningen om dem inom såväl hemlandets kyrka som Ryska utlandskyrkan. En sådan deklARATION skall underställas kyrkoledningen för Moskvapatriarkatet och för den Ryska utlandskyrkan för stadfästande.

Det bedömdes nödvändigt att fortsätta de gemensamma vetenskapligt historiska studierna av de kyrkliga händelserna under 1900-talet, och i synnerhet att närmare utforska de heliga Nya martyrernas och bekännarnas asketiska gärningar samt erfarenheterna från kyr-

kans existens under förföljelser från gudsfientliga regimer.

Överläggningarnas deltagare vittnade med glädje om en ökande inbördes förståelse i bedömningen av de frågor som i det förgångna utgjorde orsak till splittring, men de betonade också vikten av att avhålla sig från sådana steg som kan skada den fortsatta processen av närmande, i synnerhet från att uttrycka fiendskap. Ett särskilt ansvar åvilar i detta avseende prästerskapet och företrädare för kyrkliga institutioner.

Den Ryska utlandskyrkans delegation under ledning av Metropoliten Lavr samt den grupp av pilgrimer som åtföljde den, var den 6/19 maj närvarande vid invigningen av den Livgivande Treenighetens katedral, tillägnad 1000-årsminnet av Rysslands kristnande, samt på Kristi himmelfärdsdag den 7/20 maj vid patriarkens gudstjänst i den s.k. Stora himmelfärds katedralen i Moskva.

Den 6/21 maj avreste delegationen till Ekaterinburg, för att bedja vid platsen för de kejserliga Lidandesbärarnas martyrdöd. Delegationen besökte också S:t Petersburg, Sarov, Diveev och Kursk. Delegationen avreste från Ryssland den 15/28 maj.

Med anledning av den stora turbulens som vår systerkyrkas besök i Moskva orsakat hos gammalkalendariker i Grekland och i diaspora har vår synod av biskopar beslutat att skriva en encyklika om saken som återges nedan:

Metropolit Lavr och Patriark Alexij i samspråk

Heliga Motståndssynoden och den Ryska utlandskyrkan

*Kommentar rörande närmandet mellan Ryska utlandsskyrkan
(Russian Orthodox Church Outside Russia) och Moskva-patriarkatet.*

A. Den Ryska utlandskyrkan

Den Ryska utlandskyrkan är en del av den Ryska kyrkan som flydde efter revolutionen 1917 och som förskingrades i Europa, Amerika, Asien och Australien. Den fastställdes på kanonisk grund med bifall från den helige Tikhon, patriark av Moskva och hela Ryssland (1919, 1920, 1922), samt från patriarken av Konstantinopel (1920) och från den Serbisk-ortodoxa kyrkan som härbärgerade den (från 1921). Den Ryska utlandskyrkan har inte haft någon gemenskap med Moskvapatriarkatet på grund av dess relationer till den ateistiska och kyrkofientliga Sovjetregimen. En relation som fullt inrättades efter Patriark Tikhons död 1925, då metropolit Sergij av Nizjedorod, som regeringen tillsatt som *locum tenens* på den tomma patriarktronen, gjorde sin ökända trohetsdeklaration till Sovjet 1927 (sergianism).

Den Ryska utlandskyrkan bildade som ett resultat av detta en egen synod med egen jurisdiktion som presiderades av metropolit Antonij (+1936), Anastasij (+1965), Filaret (+1985), Vitalij (pensionerad 2001) och av för närvarande metropolit Lavr (oktober 2001-). Alltså utgör den Ryska utlandskyrkan den fria delen av den historiska Ryska kyrkan och bevarade dess rika kyrkliga arv. Av denna orsak var den Ryska utlandskyrkan redan från början motståndare till innovationens och reformens anda samt ekumenismen. Den har alltid följt den traditionella kyrkokalendern, och år 1983 utfärdades av den Ryska utlandskyrkans synod en fördömelse av ekumenism.

Denna hållning ledde till att den Ryska utlandskyrkan stegvis, särskilt efter andra världskriget och tydligt efter år 1965, upphörde all gemenskap med övriga ortodoxa lokalkyrkorna, med vilka den tidigare hade bevarat officiella eller inofficiella relationer till.

B. Relationer med grekiska gammalkalendariker

År 1960 i Förenta Staterna och år 1962 i Grekland vigde den Ryska utlandskyrkan biskopar åt gammalkalendariker, som efter kalenderbytet år 1924, hade organiserat sig som en separat kyrklig gemenskap.

Den Ryska utlandskyrkans Heliga Synod erkände dessa vigningar år 1969 och beslutade då att ingå i full gemenskap med dem. De grekiska gammalkalendarikerna var vid denna tid enade under den minnesvärda Ärkebiskopen Auxentios, med vilken den Ryska utlandskyrkan dock senare bröt med år 1978, med anledning av kanoniska överträdelser från grekernas sida.

Under Metropolit Vitalij ingick den Ryska utlandskyrkan, år 1992, i full gemenskap med de rumänska gammalkalendarikerna, ledda av Metropolit Vlasie, och sedan år 1994 med de grekiska gammalkalendarikerna under Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili, och även med de bulgariska gammalkalendarikerna under Biskop Photii av Triaditza.

C. Närmanden mellan den Ryska utlandskyrkan och Moskva

Den tioåriga gemenskapen mellan den Ryska utlandskyrkan och de grekiska, rumänska och bulgariska gammalkalendarikerna grundade sig i, förutom det uppenbara behovet av ömsesidigt stöd-jande, en antiekumenisk självmedvetenhet, vilken främst tog sig uttryck i att man bröt gemenskap med alla s.k. officiella ortodoxa lokalkyrkor som tog del i den ekumeniska rörelsen och var verksamma medlemmar i Kyrkornas världsråd (1948-), och även i ett konkret och därmed även effektivt bemötande av ekumenismens spridande i de ortodoxa lokalkyrkorna.

Dock stod det med tiden klart för den Ryska utlandskyrkan att den genomgick en framåtskridande kris rörande dess ecklesiologiska identitet. Den Ryska utlandskyrkans närmanden med Moskvapatriarkatet (från 2000), om än inofficiella i början, och även med andra ekumeniska jurisdiktioner i allmänhet framkallade först oro i den Heliga Motståndssynoden. Detta resulterade i ett officiellt brev (Protokoll No. 340/1 januari 2001) från Metropolit Kyprianos

av Oropos och Fili till den Ryska utlandskyrkans Heliga Synods ordförande.

I detta brev skrev Hans Eminens, med Heliga Synodens bifall:

”Vår Heliga Synod står fast beslutna, genom Guds Nåd, att – såsom den gjort hittills – följa sin fromma och pinade flocks förtroende och avstå från direkt eller indirekt gemenskap med de ortodoxa ekumenerna”

Hans Eminens påpekade också för våra ryska bröder att ”ni är, i själva verket, på en rak kurs mot att stegvis överge den ärorika antiekumeniska traditionen som er kyrka vårdat under de gångna trettiofem åren och försvarat med enastående teologisk skärpa”.

Då man utsåg en ny ordförande för den Ryska utlandskyrkan oktober 2001, vilket skapade en schism inom kyrkan på grund av den nya vändningen, behöll den Heliga Motståndssynoden gemenskap med Metropoliten Lavr och dennes biskopar, till trots för protesterna, då man var nöjd med att den nye ordförandes policy var uppriktigt ortodox och man ansåg att klagomålen från de, i och utanför Ryssland, som inte godkände valet var överdrivna.

Trots detta så gav situationen, redan förra året (2003), upphov till berättigat bekymmer då en helt ny linje kraftfyllt förordades inom den Ryska utlandskyrkan, trots dennas uttalanden och stöd för motsatsen.

Just på grund av denna oönskade utveckling uttryckte Metropolitan Kyprianos i ett antal skrivelser till den Ryska utlandskyrkan, vår Motståndssynods motvilja mot de steg som vidtogs av dem, d.v.s. närmanden med Moskva. Motståndssynoden påpekade ständigt för deras biskopar att även om de andra orsakerna till separationen från Moskvapatriarkatet ej bestod så återstod ett oöverkomligt hinder för en förening, nämligen ekumenismens irrlära.

D. Påskyndade kontakter för ett närmande

Tyvär så har kontakter och närmanden mellan den Ryska utlandskyrkan och Moskvapatriarkatet ökats och påskyndats, och detta med kraftiga påtryckningar från ryska myndigheter, som använder Moskvapatriarkatet som det främsta verktyget för att utöva

sådan påtryckning, och säkerligen även med hjälp av den serbiska kyrkans inflytande över vissa element i den Ryska utlandskyrkan. De viktigaste stegen i denna färd mot förening var följande:

1) Mötet i New York, i september 2003, mellan representanter för den Ryska utlandskyrkans hierarki och Vladimir Putin, Ryska Federationens president.

2) Mötet i Moskva, i november 2003, mellan representanter för den Ryska utlandskyrkans hierarki och Patriark Alexij och medlemmar av Moskvapatriarkatets synod.

3) Metropoliten Lavrs officiella besök till Moskva, i maj 2004, under vilket man i andäktig gemenskap beslutade att inrätta en kommitté för dialog vars uppgift var diskussioner rörande återförening.

4) Invigningen, i juni 2004, av kommittén för dialog i Moskva och utarbetandet av ett gemensamt uttalande som sändes till respektive kyrkas hierarki för utvärdering.

I väntan på Moskvapatriarkatets synods sammanträde i oktober och den Ryska utlandskyrkans reguljära sammanträde i början av 2005, kan vi sluta oss till att denna utveckling kommer att vara snabb och dramatisk.

Officiella röster både inom den Ryska utlandskyrkan och inom Moskvapatriarkatet försäkrar oss om att denna förening faktiskt redan godkänts och att dess fullbordan nu endast är en tidsfråga. Man uttrycker det så att det som förenar dem är mycket mer tvingande, medan det som delar är saker av sekundär betydelse, däribland frågan om ekumenism.

E. Motståndarna i ljuset av denna utveckling

Den Heliga Motståndssynoden tillsammans med våra rumänska och bulgariska gammalkalendariska bröder följer med bönner uppmärksamt denna utveckling, vilken vi är *prima facie* motståndare till på ett grundläggande plan.

Angående att genast bryta gemenskapen med den Ryska utlandskyrkan så här strax efter påbörjandet av dessa förhandlingar om ett närmande, anser vi inte att sådana slutgiltiga åtgärder är de mest effektiva, utan har istället beslutat oss att fortsätta att stegvis avlägsna oss från denna situation, då vi betänker att vi under flera år

faktiskt knappt har haft någon gemenskap med den Ryska utlandskyrkan. Det är alltså vår avsikt att utöva välvilligt inflytande över olika grupperingar inom den Ryska utlandskyrkan i en sundare riktning.

I ljuset av denna verkligen dramatiska utveckling finner vi det att föredra, även om vi närmar oss *ekonomia*, att stå fast i vårt tålmod och uppskjuta den officiella och slutgiltiga brytningen av gemenskapen med den Ryska utlandskyrkan, i hopp om att denna planerade förening kommer att avstyras genom ett mirakulöst ingripande. Vi åberopar alltså ingripande av den Allraheligaste *Theotokos* och alla helgon, speciellt de nya ryska martyrererna, den helige Johannes av Shanghai och San Fransisco, genom vilkens särskilda beskydd och ledning vår gemenskap med den Ryska utlandskyrkan från början inleddes.

Om och när en del av den Ryska utlandskyrkan med säkerhet, slutgiltigt och oåterkalleligt (Gud förbjude!) förenas med Moskva kommer vi att upphöra vår gemenskap med denna gruppering och fortsätta vår gemenskap med de kvarvarande delarna av kyrkan, ifall de önskar en sådan gemenskap – självklart förutsatt att de också fortgår med en tydlig antiekumenisk ståndpunkt och till varje pris undviker, vare sig direkt eller indirekt, gemenskap med ekumenisterna.

*Från Heliga Motståndssynodens
Sekretariat, Fili. Attikka,
20 Juli 2004 (gamla stilen),
den Helige Profeten Elias dag*

Nunnebesök i Sverige

Under 2004 har våra församlingar haft två besök av nunnor från andra kloster. Under den Stora och Heliga Fastan hade vi besök av Moder Kypriane från Heliga Elizabeth, storfurstinnan av Rysslands kloster, Kalifornien (USA). Moder Kypriane och Fader Anders läste teologi tillsammans under slutet av 1980 vid Uppsala universitet och Johannelunds teologiska högskola. Moder Kypriane har varit nunna i klostret sedan 14 år.

Den Gudomliga liturgin i Uppsala på Maria av Egyptens söndag 2004 tillsammans med Moder Kypriane

Moder Philothei och Moder Kypriane

Under juni fick vi åter besök av Moder Makaria från vår rumänska systerkyrka. Hennes kloster lyder under biskop Pahomios och är egentligen två kloster som ligger på samma mark under en abedissa, Moder Cecilia. Klostret, ursprungligen tillägnat Alla Änglar grundades 1936 av Moder Minodora, som avsommade 1984. 1956 tvingades de 110 nunnorna av kommunisterna att lämna klosterlivet och klostret stängdes. En del av klostrets ikoner gömdes undan av de troende och den nuvarande abbedissan kunde i hemlighet föra dem till sin boning i närheten av munkklostret i Slatioara, där vår systerkyrkas metropolit residerar. Trots att myndigheterna ofta gjorde inspektioner i hennes hem lyckades hon ändå undanhålla att hon i hemlighet levde ett monastiskt liv och väntade på tillfälle att återgrunda klostret med de undan-gömda ikonerna. 1990 blev det så åter möjligt efter Ceausescus fall att få till-

Moder Makaria på aftongudstjänst i Uppsala

baka klostrets mark och återföra ikonerna. Idag lever 22 nunnor i klostren.

Moder Makarias kloster i Rumänien

Festdag i Fili

Biskop Johannes av Makarioupolis, Fader Anders Åkerström och David Heith-Stade representerade Sverige på vår Metropolitens festdag i Fili den 2/15 oktober 2005. Årets festligheter var ovanligt stora eftersom vår metropolit i år firar 25-års jubileum av sin biskopsvigning. Till festligheterna hade klosterbröderna producerat en 273 sidor lång festbok med bilder från klostrets grundande från 1961 till idag.

*Här överräcks
festboken på
"Tacksägelse 2004".
Årets föredrag
tolkades till svenska
simultant av Syster
Magdalene från
Heliga Änglars
kloster!*

Alla biskopar och präster på festdagen den 2/15 oktober i klostret

Nya biskopar i vår systerkyrka i Rumänien

Den 17/30 och den 18/31 oktober 2004 vigde vår systerkyrka den Sanna (gammalkalendariska) rumänsk-ortodoxa kyrkan under Metropolit Vlasie två nya biskopar. Vid biskopskonsekrationerna närvarade Biskop Ambrosios av Methoni som representant för vår Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili.

På lördagen den 17 oktober konsekreerades Biskop Iosif av Botosani. Biskopen kommer från en familj där sju barn av en barnaskara på sjutton barn valt att gå i kloster.

Efter det att biskop Cozmas insomnat år 2002 har Biskop Iosif tagit över klostret där Biskop Cozmas tidigare residerade och färdigställt det då halvfärdiga klostret.

På söndagen den 18 oktober konsekreerades Biskop Flavian av Ilfov, som är abbot vid det stora och välkända och stora klostret Theotokos avsomnande i Bukarest. Biskop Flavian är född nära Slatioara i Moldavien och studerade kärnfysik vid universitetet i Bukarest på 70-talet. Under studietiden blev han munk i Theotokos avsomnandes kloster i Bukarest under den i evighet ihågkommelsevärda Biskop Evloghie (†1979), som vigde honom till hierodiakon. 1984 stängdes klostret med våld av kommunisterna och klosterbyggnaderna och kyrka jämnades med marken. Fader Flavian som då blivit klostrets abbot sändes i fängelse i två år för sin tros skull. När han hade släppts av regimen 1986 flyttade han till klostret i Slatioara. Efter

Ceausescus fall återvände han till Bukarest för att återuppbygga det kloster som kommunisterna förstörde 1984. Sedan dess har 50 nya munkar kommit till klostret och lika många har anslutit sig till de fem sketer som tillhör klostret. Biskop Flavian har sedan också grundat ett nunnekloster, också tillägnat Theotokos avsomnande, med 70 nunnor och flera sketer. Vi önskar de nya biskoparna: *Eis polla eti Despotota!*

ORTODOXT KYRKOLIV 2004 och 2005

Som ni säkert har märkt har utgivningen av detta dubbelnummer dröjt ovanligt länge. Vi beklagar att så är fallet, men redaktören har haft allt för mycket annat att stå i, vilket har fördröjt utgivningen. Med tidningen bifogar vi en almanacka för 2005. Nästa nummer av tidningen kommer till påsk 2005. Glöm inte att förnya Ditt medlemskap av församling inom exarkatet (100:- per medlem eller familj) eller betala Din prenumerationsavgift för icke-medlem (50:- per prenumeration).

För vår planering ser vi att prenumerationsavgift eller avgift för medlemskap insättes på Pg. 489 94 53-7 före 2005-02-01. Om inte avgift är inkommen före detta datum kommer en påminnelse att skickas ut.

På vår hemsida

www.ortodoxakyrkan.se

finns nu alltid ett aktuellt gudstjänstschema
för Stockholm och Uppsala!

Se även gärna vårt nya bildarkiv på hemsidan!

FRÅGOR & SVAR

Fråga: Kan Ni kortfattat beskriva den ortodoxa kyrkans syn på koncilier (kyrkomöten) och berätta om de sju största.

Svar: Den Ortodoxa kyrkan som helhet ser sig själv som en andlig gemenskap. Den ortodoxa uppfattningen av kyrkans väsen vilar framför allt på upplevelsen av kyrkan som en levande organism, som Kristi kropp, och man står därför främmande för såväl det juridiskt institutionella som det individualistiska drag, som ofta präglar en västerländsk kyrkosyn. Denna grundläggande skillnad i kyrkosynen mellan den Ortodoxa kyrkan och de västerländska kyrkorna kommer också till uttryck däri, att den Ortodoxa kyrkan inte är intresserad av att söka skapa ett slutet och avgränsat teologiskt system med bekännelseskrifter av västerländsk typ. Det enda ortodoxa bekännelsesdokumentet i egentlig mening är den nicenokonstantinopolitanska trosbekännelsen, dock utan tillägget "filioque" (att den Helige Ande skulle utgå från Fadern *och Sonen*) i tredje trosartikeln. Därtill kommer som läronorm de dogmatiska definitionerna från allmänna kyrkliga synoder eller koncilier. Man brukar tala om att den Ortodoxa kyrkan till sin natur i huvudsak är konciliär. Kyrkan bekänner därmed att konciliet är det främsta instrument som Gud har valt för att leda sitt folk med. När man talar om konciliets betydelse måste man först förstå att relationen mellan en biskop och hans flock är ömsesidig. Biskopen är den gudomligt insatta *läraren* av tron, men att vara *väktare* till tron tillfaller inte endast biskopen utan hela Guds folk, biskopar, prästerskap och lekfolk. Ett koncilium

av biskopar kan givetvis fela och förleda. Av detta skäl betraktas ett koncilium inte som legitimt om det inte accepteras av hela kyrkan och reflekterar i tiden kyrkans ”allmänna medvetande”. Den Ortodoxa kyrkan anser därmed *alla* koncilier precis lika bindande, så länge som de uttrycker kyrkans överensstämmande vittnesbörd. De första sju koncilierna i fornkyrkan kallas därmed för ”ekumeniska” helt enkelt därför att de ägde rum före Roms avskiljande från den Ortodoxa kyrkan på 1000-talet. Det är alltså inte den geografiska representationen som gör ett koncilium bindande utan dess *sanning*. De viktigaste koncilierna för den Ortodoxa kyrkan är följande:

1. Nicea år 325 mot arianismen, efter presbytern Arios från Alexandria enligt vilken Logos inte är av gudomlig natur skapad i tiden. Inte heller menade han att Kristus var helt och fullt människa utan att själen oss honom är ersatt av Logos. Denna strid i kyrkan kallas också för ”Treenighetsstriden”.

2. Konstantinopel år 381 som avslutade den arianska striden. Konciliet fastslog att Sonen är av samma väsen (grek. *homoousios*) som Fadern.

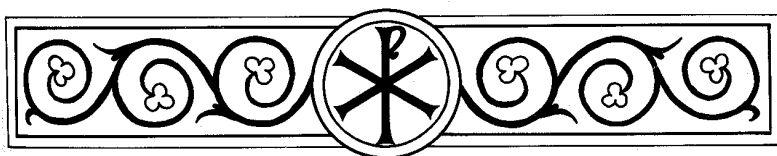
3. Efesos år 431 mot nestorianismen, efter patriarken av Konstantinopel Nestorios som skiljde skarpt mellan den gudomliga och mänskliga naturen hos Kristus och som hävdade att Jungfru Maria endast fött den mänskliga naturen till världen, varför hon inte kunde kallas Gudaföderska (grek. *Theotokos*). Denna strid kallas också för ”striden om Kristi två naturer”.

4. Kalcedon år 451 mot monofysitismen, ”ennaturs-läran” som går ut på att det efter inkarnationen endast finns en (gudomlig-mänsklig) natur i Kristus. Konciliet fastställde istället att Kristus utgör en person där de två naturerna, den gudomliga och den mänskliga är förenade ”utan sammanblandning eller förvandling”.

5. Konstantinopel år 553 som avslutade trekapitelstriden, som rörde uttalanden av de tre teologerna Theodoros av Mopsuestia, Theodoretos av Kyros och Ibas av Edessa, vilka ansågs stå allt för nära nestorianismen.

6. Konstantinopel år 680-681 mot monoteletismen. Denna riktning menade att Kristus endast hade en vilja, dvs. den gudomliga. Mot detta fastställde konciliet att det i Kristus finns två viljor, den gudomliga och den mänskliga.

7. Nicea år 787 som avslutade bildstriden, om ikonens vara eller inte vara.

Helgonens liv i vårt andliga liv

av prästmunk Damaskin

*Ett fördrag hållet vid Serbisk-ortodoxa kyrkan
årliga konferens i USA, 16 februari/1 mars, 2002*

Vikten av helgonens liv.

För att kunna förstå vikten av helgonens liv för vårt andliga liv anser jag att man inte kan vända sig till någon bättre källa än den helige Justin Popovic' inledning till sin sammanställning av helgonens liv. Som teolog såg den helige Justin ingen skillnad mellan helgonens liv och kyrkans teologiska skrifter. För honom, precis som för kyrkan, utgör teologin och helgonens liv en helhet. Han kallade helgonens liv för "upplevd teologi" eller "tillämpad dogmatisk teologi" och han läste dem och skrev om dem på ett teologiskt sätt. På samma sätt såg han teologin som ett uttryck för upplevelsen av nådens liv i kyrkan, och inte endast som en intellektuell, abstrakt eller polemisk övning.

Hur såg den helige Justin teologiskt på helgonens liv? I centrum

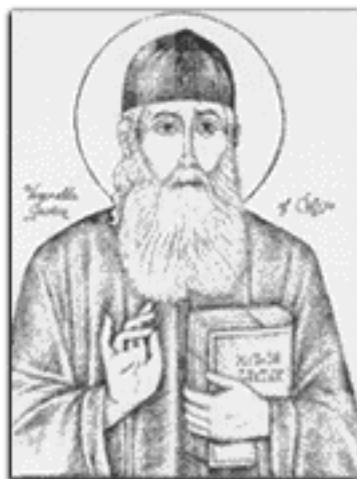
för den helige Justins tankar är den *theanthropiska* synen: att Gud blev människa i Jesus Kristus och förenade den mänskliga naturen med den gudomliga naturen. Gud-människan, *theanthropos*, är universums axel: det är verkligheten utifrån vilken allt annat måste ses, vare sig det rör kyrkan eller om det rör det dagliga livet.

När den helige Justin alltså såg på helgonens liv, såg han på dem i ljuset av Gud-människan. Verkligt och sant liv – evigt liv i Gud – blev möjligt endast i och med Frälsarens inkarnation, död och uppståndelse, och detta liv är helgonens liv. Den helige Justin såg helgonens liv som ett vittnesbörd för det enda livet: livet i Kristus.

Den helige Justin skrev: ”Vad är kristna? Kristna är kristusbärare, de bär och har evigt liv... Helgonen är de mest fullkomnade kristna, för de har helgats till den högsta graden genom den heliga trons askes (*podvig*) i den uppståndne och levande Kristus, och döden har inte makt över dem. Deras liv är helt och hållet Kristi liv, och deras tankar är helt Kristi tankar, och deras varseblivning är helt och hållet Kristi varseblivning. Allt som de har tillhör först och främst Kristus och sedan dem... I dem finns det inget av dem själva, utan istället finns helt och hållet i allting Herren Kristus”¹

Helgonen lever i Kristus, men Kristus lever också i dem genom Hans heliga energier – Hans nåd. Och där Kristus är, där är Fadern och den Helige Ande. Kristus säger ju också: ”Förbliven i mig, så förbliver jag ock i eder.” Och på ett annat ställe: ”Om någon älskar mig, så håller han mitt ord; och min Fader skall älska honom, och vi skola komma till honom och taga vår boning hos honom.” (Joh. 15: 4; 14: 23).

Den helige Justin säger alltså djärvt att helgonens liv inte bara vittnar om livet i Kristus, utan att de rent av kan sägas vara en fortsättning på Kristi liv i världen. Den

Helige Justin Popovic

helige Justin skriver: ”Helgonens liv är inget annat än Herren Kristi liv, upprepat mer eller mindre i varje helgon i den ena eller andra formen. Mer exakt är det Herren Kristi liv fortsatt genom helgonen, det inkarnerade Guds Ords liv: Gud-människan Kristus som blev människa.”²

Den helige Justin skriver: när vi läser helgonens liv, läser vi vår Herre Jesu Kristi liv. Detta borde för sig själv vara nog för att övertyga oss om vikten av att fylla våra själar med helgonens liv.

Han menar också att helgonens liv är en fortsättning på Apostlagärningarna. ”Vad är Apostlagärningarna?”, frågar han. ”Det är Kristi gärningar, vilka apostlarna utför genom Kristi kraft, eller mer exakt, de utför dem genom Kristus, som är med dem och handlar genom dem. Och vad är helgonens liv? Det är inget annat än en fortsättning på Apostlagärningarna. I dem finner man samma Evangelium, samma liv, samma sanning, samma rättfärdighet, samma kärlek, samma tro, samma evighet, samma kraft från höjden, samme Gud och Herre. Ty: ’Jesus Kristus är den samme i går och i dag, så ock i all evighet’ (Hebr. 13: 8). Den samme för alla folk i alla tider, och fördelar samma gåvor och samma gudomliga energier till alla dem som tror på Honom.”³

Med dessa den helige Justins ord färskas i minnet kan vi fråga oss om ortodoxt andligt liv ens är möjligt utan vittnesbörden i helgonens liv. Jag tror att svaret på denna fråga måste bli: ”nej”. Det är sant att det andliga livet tar sin början när vi lever i Kristus och Kristus lever i oss här i denna världen. Och att helgonens liv visar oss att Kristi liv i världen inte slutade med Hans himmelsfärd, och inte heller med hans apostlars martyrskap. Hans liv fortsätter till denna dag i Hans Kyrka, och syns tydligast i Hans helgon. Och även vi i vårt egna andliga liv skall ingå i detta fortgående och aldrig upphörande livet.

Jag talade nyligen med en ortodox präst som hade konverterat från protestantism. Han berättade för mig att när han togs emot i kyrkan sade prästen till honom: ”Du kommer aldrig att bli helt ortodox utan att ha läst helgonens liv.” Senare, när han själv blivit präst, upptäckte han att de frommaste människorna i församlingarna var de som läste helgonens liv, och att de som kommit längst i det andliga livet är de som läser helgonens liv.

Den ortodoxa tron är inte först och främst huvudets tro. Först och främst är det hjärtats tro, och den känns och tros av hjärtat. Genom helgonens liv skapar vi ett ortodoxt hjärta. Vårt klostrets ena grundare, Fader Seraphim Rose, talade ständigt om denna ”hjärtats ortodoxi” speciellt mot slutet av hans liv i skrifter och föredrag. Och han hänvisade ofta till helgonens liv som ett sätt att skapa denna hjärtats ortodoxi.

Hur vi kan använda oss av helgonens liv.

Låt oss nu, då vi nu har sett vikten och betydelsen av helgonens liv, se på de olika sätten vi kan använda oss av dem i vårt andliga liv.

Först och främst ser vi på helgonen som våra föredömen. ”Varen I mina efterföljare, såsom jag är Kristi” (1 Kor. 11: 1). Detta är även helgonens, tillika med aposteln Paulus’, ord till oss. Som kristna vill vi växa i Kristi efterliknelse, så att Kristi likhet lyser i oss. För att uppnå detta, måste vi ofta se till helgonen för att se den tydliga likheten. Vi måste se till dem för verkliga och praktiska föredömen för hur man skall leva. Den helige Basileios den Store ger oss en liknelse:

”Precis som målare, när han arbetar med modeller, ständigt tittar upp på sin modell och försöker överföra modellens likhet på sitt konstverk, så är det också med den som är ivrig att bli fullkomlig i alla slags dygder, han måste titta upp på helgonens liv som så att säga på en rörlig staty som handlar och han måste tydligt efterlikna dem i sig själv.”⁴

För det andra måste vi se helgonen som våra himmelska vänner, som våra bröder och systrar i tron och som tar emot oss. Vi läser om dem inte som människor som är döda, utan som människor som är levande. Och detta är mer direkt än när man endast läser en biografi om någon som ännu lever. Låt oss säga att vi läser någon berömd levande människas biografi. Och medan vi läser den drömmer vi kanske om att en dag kanske möta denna person, eller kanske skriva ett brev till honom och kanske rent av få ett svar från honom. Trots att han är så berömd så att tusentals människor antagligen skriver till honom. Läsning av helgonens liv erbjuder mycket mer än detta, eftersom helgonen lever i Gud och inte är bundna av tid och rum på

samma sätt som vi är. Vi kan när som helst tilltala dem direkt i bönen, till och med medan vi läser deras liv. Och de kommer att höra oss. Vid sidan av våra privata böner till dem, erbjuder kyrkan oss många sätt att uppnå gemenskap med dem, som våra vänner, och ära dem som våra mottagare. Vi sjunger deras troparia och vi vördar deras ikoner, vi firar gudstjänster till dem, och om vi får välsignelse av vår biskop kan vi rent av sammanställa en gudstjänst till dem.

Då vi läser helgonens liv varje dag kommer vi stegvis att upptäcka de helgon som rör våra hjärtan. Dessa kommer att bli våra kära vänner och dem vilka vi ber mest till, dem vilka vi anförtro oss åt i våra sorger och fröjder. Som Arkimandrit Aimilianos, den nuvarande abboten i Simonos Petras' klostret på Athos, skrev: "Dessa kära vänner kommer att vägleda våra val och vara en stor tröst för oss på den raka och smala vägen som leder till Kristus. Vi är inte ensamma på vägen eller i kampen. Vi har med oss vår Moder, den allraheligaste Guds Moder, vår skyddsängel, och vårt skyddshelgon vars namn vi bär, och alla de kära vänner vi har valt från helgonens stora skara som står framför Lammet (Upp. 7: 9). När vi genom synd snavar, kommer de att resa oss upp igen, när vi frestas att överge hoppet kommer de att påminna oss om att de har lidit för Kristi skull före oss, och mer än vi har lidit, och att de nu besitter en oändlig glädje. Dessa heliga följeslagare kommer att möjliggöra för oss att på detta timliga livets steniga väg skåda glimtar av Uppståndelsens ljus. Låt oss då söka efter dessa kära vänner i helgonens liv och låt oss tillsammans *med alla helgon* färdas på vår väg till Kristus."⁵

Som vi redan har sagt kallade den helige Justin Popovic helgonens liv för "tillämpad etik". De förkroppsligar livet med de gudomliga dygderna som endast är möjligt i Jesus Kristus. De förkroppsligar nådens liv i Kyrkan, genom de heliga sakramenten, genom Kristi livgivande Lekamen och Blod.

Fader Seraphim Rose rådde en gång en spirande ortodox skriftställare att använda sig av helgonens liv såsom "tillämpad dogmatisk

Fader Seraphim Rose

teologi” och såsom ”tillämpad etik.” Fader Seraphim sa att när man skriver om andliga ämnen, då skall man försöka att inte endast diskutera dessa abstrakt, utan även ge levande exempel från helgonens liv. Fader Seraphim skrev till sin ortodoxe medskriftställare: ”Om jag har något förslag för dina framtida artiklar så är det endast att du skall ihågkomma helgonens liv. I din artikel finns det ett citat som skulle förtydligas om du hänvisade till upphovsmannens liv, som var ett stort helgon. Du citerar den helige Johannes av Kronstadt om ’kärlek’ – men han är inte endast ett av detta århundrades stora ortodoxa helgon utan han är den kärlek han beskriver förkroppsligad. Det går knappt att i helgonens liv hitta hans like när det kommer till hans fullkomliga självutplånande kärlek och tjänst åt andra. Han välsignades av Gud genom ett överflöd av underverk och kan endast jämföras med den helige Nikolaus.”⁶

Ett exempel på hur vi kan använda oss av helgonens liv.

Jag skall nu försöka tillämpa Fader Seraphims råd här. Då jag nu skall tala om hur man bör använda sig av helgonens liv, skall jag som exempel välja ett helgon som till en anmärkningsvärd grad använde sig av helgonens liv. Nämligen Fader Seraphims mentor, och biskopen som gav välsignelse för grundandet av vårt brödraskap: den helige Johannes Maximovitch (Ioann Maksimovitj), Ärkebiskop av Shanghai och San Fransisco.

Ärkebiskop Johannes dopnamn var Mikhail Maksimovitj. Han föddes i Krakow i södra Ryssland år 1896. Som pojke samlade han på religiösa böcker och böcker om historia. Han älskade över allt annat att läsa helgonens liv. Eftersom han var det äldsta barnet hade han stort inflytande över sina fyra bröder och sin enda syster, som lärde känna helgonens liv genom honom.

När Mikhail var elva år gammal sändes han till Poltavas Kadettkår (militärakademin). När han, år 1914, tog examen ville han börja på Teologiska Akademin i Kiev. Men hans föräldrar insisterade på att han skulle börja en juridisk utbildning i Krakow. Och av lydnad för dem la han undan sin önskan och började förbereda en karriär inom juridiken.

Under studentåren mognade Mikhails barndoms ortodoxa fostran

och livssyn. Den unge Mikhail insåg meningen med sin uppfostran och han insåg att speciellt helgonens liv innehöll en mycket djup vishet som inte kunde förstås av dem som ytligt läste helgonens liv. Han insåg att den rätta förståelsen av helgonens liv är viktigare än någon universitetskurs. Så kom det sig att Mikhail tillbringade mer tid med att läsa helgonens liv än att gå på akademiska föreläsningar, vilket även hans medstudenter märkte, även om han gjorde bra ifrån sig i sina akademiska studier. Man skulle kunna säga att han studerade de ortodoxa helgonen på en "universitetsnivå". Han anammade deras världssyn samt deras syn på livet och studerade deras verksamhets olikheter: olika asketiska övningar och övningar i bön. Han började älska dem av allt sitt hjärta och var helt genomsyrad av deras andlighet – han började leva som de.

Många år senare, när han predikade med anledning av sin biskopsvigning, sade han: "Medan jag studerade de timliga vetenskaperna genomgick jag ett djupare studium av vetenskapernas vetenskap: studiet av det andliga livet."

År 1921, medan det ryska inbördeskriget härjade, evakuerades Mikhail – som då var tjugufyra år gammal – och hela hans familj till Belgrad. Där började han på Belgrads universitet och tog examen år 1925 vid teologiska fakulteten. Ett år senare vigdes han till munk i Serbien och fick namnet Johannes efter sin egen avlägsna släktig den helige Johannes Maksimovitj av Tobolsk. Samma år vigdes han till prästmunk.

I fem år var prästmunken Johannes en lärare och handledare vid den helige Johannes Teologens Seminarium i Bitol, i Serbien. Staden Bitol låg i Okhrids stift vars biskop var vid denna tid den senare helgonförklarade, helige Nikolaj Velimirovic. Den helige Nikolaj uppskattade och höll av den unge prästmunken Johannes och utövade ett gott inflytande över honom. Mer än en gång lär han ha sagt: "Om du vill se ett levande helgon, åk till Bitol och besök Fader Johannes."

En av seminaristerna som studerade vid Bitols seminarium vid denna tid minns att: "Biskop Nikolaj besökte ofta seminariet och talade med lärarna och studenterna. För oss var hans möten med Fader Johannes ovanliga: Efter ömsesidiga knäfall, samtalade de på ett ovanligt hjärtligt och kärleksfullt sätt. En gång innan de skildes åt

vände sig Biskop Nikolaj till en liten grupp seminarister, i vilken jag fanns, och sade: 'Barn lyssna till Fader Johannes, han är en ängel i mänsklig skepnad.' Vi övertygades själva om att detta var en riktig beskrivning av honom: hans liv var änglalikt. Man kan med rätta säga att han tillhörde mer himmelen än jorden. Hans beskedlighet och ödmjukhet var likt den som fanns beskriven i de största asketernas och ökenfädernas liv."

Vid det här laget hade det blivit uppenbart att Fader Johannes var en mycket ovanlig människa. Det var hans egna med-studenter som först uppräckt vad som var kanske hans största asketiska bedrift. De märkte först att han var vaken långt efter att andra gått till sängs, han brukade gå genom sovsalarna på natten och plocka upp de filtar som ramlat ned på golvet och täcka de sovande med dem, utan att de märkte något, och göra korstecknet över dem. Till slut upptäckte man att han knappt sov något och aldrig i en säng. Han tillät sig endast en eller två timmars sömn varje natt då han satt i en obekvämlig ställning eller var knäfallen i bön framför några ikoner. Flera år senare erkände han själv att han inte sovit i en säng sedan han avlagt munklöfte. En sådan asketisk övning är mycket ovanlig, men inte okänd i den ortodoxa traditionen om helgonens liv. På 300-talet sade en ängel åt den helige Pachomios den Store av Egypten att ålägga sina munkar denna övning.

Fader Johannes vigdes till biskop år 1934 i Ryska kyrkan i Belgrad. Han tilldelades Shanghaistiftet i Kina. Det första han gjorde i Shanghai var att återupprätta Kyrkans enhet och upprättade kontakter med serber, greker och ukrainare. Han engagerade sig speciellt i den religiösa bildningen. Han tog aktivt del av välgörenhetsaktiviteter, speciellt sedan han sett de svåra förhållanden under vilka majoriteten av hans hjord, vilken bestod av flyktingar från Sovjetunionen, levde. Han organiserade ett barnhem för föräldralösa och för fattiga föräldrars barn. Han samlade själv ihop de sjuka och svältande barnen från Shanghais slumområdets mörka gränder och gator: ryska barn, kinesiska barn, och andra barn. Barnhemmet härbärgerade uppåt hundra barn i taget och under hela dess tid uppåt 3500.

Det stod snart klart för hans nya hjord att Ärkebiskop Johannes

var en stor asket. Hans asketisms kärna var bön och fasta. Han åt en gång varje dag klockan 11 på natten. Under första och sista veckorna i Stora Fastan åt han inte alls och under resten av Stora Fastan och under fastan före Kristi Födelse åt han endast bröd från altaret. Han tillbringade vanligen nätterna i bön och när han till slut blev utmattad la han sitt huvud på marken och sov några timmar innan gryningen.

Senare märkte man att Ärkebiskop Johannes inte endast var en rättfärdig man och en asket, utan att han också stod Gud så nära att han fick klarsynthetens nådegåva och var en stor undergörare. Det finns många förstahandsuppgifter rörande både hans klarsynthet och hans underverk vilka visar att han var lik forna tiders stora helgon. Vid mer än ett tillfälle sågs han omgiven av det gudomliggörande oskapade Ljuset medan han bad.

Kommunisterna tog makten i Kina år 1949. Ärkebiskop Johannes tvingades då att evakuera sin hjord, inklusive hela barnhemmet. Han förde 5000 flyktingar till läger i Filipinerna. Han reste sedan själv till Washington för att utverka att få föra sitt folk till Förenta Staterna. Lagen ändrades och tack vare den helige Johannes kom nästan hela lägret kom till Nya Världen. Senare tilldelades han det västeuropeiska stiftet och senare San Fransiscos stift, där han insomnade år 1966.⁷

Kanske det mest anmärkningsvärda med den helige Johannes liv är att han förkroppsligade så många olika slags helighet. Det var som om han, genom sina unga års intensiva studium av helgonens liv, hade gjort en hel flora av ortodox helighet i dess olika former till sin egen. Han var helgonens sanne lärjunge. Han var en som försökte leva i deras efterföljelse, och således i Kristi efterföljelse. Genom att leva som ett helgon blev han upptagen i deras skara.

Låt oss se på några av de olika slags helighet som man kan finna hos Ärkebiskop Johannes:

1. Han var den främste bland alla stora asketer i asketismens tradition. Han var like till forna tiders monastiska helgons som den helige Makarios den Store, den helige Pachomios den Store m.fl.
2. Han var en klarsynt läsare av hjärtan och en som kunde

känna igen och omnämna vid namn människor han aldrig sett förr. Upplyst av Guds nåd kunde han höra och besvara människors tankar innan de uttalade dem. Han kunde också se in i framtiden och även se sin egen dödsstund. På detta sätt befann han sig i samma tradition som de forna stora monastiska fäderna, speciellt de klarsynta ryska fäderna av Optinaklostret.

3. Han var en allmosegivare i samma tradition som den helige Filaret Allmosegivaren och den helige Johannes Allmosegivaren m.fl. Vi har sett hur han helgade sig själv för föräldralösa barn då han gick in i den farliga slummen och till horhus för att rädda barn från svält och osunda miljöer. Han gav ständigt åt de behövande och arbetade ständigt för dem. Han gick själv klädd i de billigaste kinesiska tygen. Ofta gick han barfota, ibland efter att han givit bort sina sandaler till någon fattig människa.

4. Han var en biskop och en teolog, en kyrklig skriftställare och apologet som försvarade Kyrkan mot irrläror, i samma tradition som den helige Athanasios den Store och den helige Gregorios Teologen m.fl. Vid sidan av hans många publicerade predikningar, som är rika på teologiskt innehåll, skrev han viktiga teologiska avhandlingar för att försvara den traditionella ortodoxa läran vilken underminerades i dessa moderna tider. En av dessa avhandlingar som avhandlar den ortodoxa läran om Guds Moder, i jämförelse med protestantiska och romersk-katolska villfarelser, har publicerats på engelska.⁸ Han skrev också en utförlig essä i vilken han påpekade faran med den moderna läran om Sofia.

5. Han var en apostel, förkunnare och missionär i nya länder, i samma tradition som den helige Kyrillos och den helige Methodios, och den helige Nakhum av Okhrid m.fl. När han var i västra Europa arbetade han hårt med att skapa inhemska ortodoxa kyrkor i Frankrike och Nederländerna. Kyrkor som bestod av människor från dessa länder som konverterat till den ortodoxa tron. Han förstod att den Ortodoxa kyrkan är allmänlig och han sa att det ortodoxa

Evangeliet om Kristus måste spridas över hela världen. Senare, när han kom till Förenta Staterna, införde han liturgi på engelska förutom den kyrkoslaviska liturgin i en katedral som tidigare endast upplevt kyrkoslaviska liturgier. Han bistod och stödde vårt nybörjade helige Hermans brödraskap, vars uppgift var att förmedla ortodoxi åt den engelskspråkiga världen.

6. Han var en helare och undergörare i samma tradition som den helige Martin av Tours och den helige Nikolaos av Myra i Lykien m.fl. Genom hans förböner helade han människor från allehanda sjukdomar, och han fortsätter göra så även efter sin bortgång.

7. Han var en kärleksfull och självupplåtande församlingsherde i samma tradition som den helige Johannes av Kronstadt och alla andra forna tiders heliga biskopar och präster. Så stor var hans kärlek till alla, att alla kände att just han eller hon var den helige Johannes "favorit". Han överflödade av självupplåtande kärlek till sin hjord och till dem utanför hans flock, t.ex. en döende judinna som han helade med orden: "Kristus har uppstått!"

8. Han befriade sitt folk från trældom i samma tradition som Gudsskådaren den helige Moses. Som vi har noterat förde han 5000 ortodoxt troende ut ur det kommunistiska Kina till friheten i Förenta Staterna.

9. Slutligen var han till en viss grad även en Kristi dåre och befann sig i samma tradition som Kristi dårar den helige Andreas m.fl. Han kunde dock inte fullt ut vara en Kristi dåre, eftersom detta skulle skada hans biskopliga ämbetes värdighet. Men likväl gjorde han många gånger saker som stod i strid mot världens åsikter och klandrades därför av dem som inte såg honom för vad han var: en Guds man. Han klandrades t.ex. för att fira gudstjänster barfota och för att bära en hopfällbar pappmitra som hans föräldralösa barn kärleksfullt gjort åt honom.

Vi har nu sett nio olika slag av helighet förkroppsligade i detta enda helgon: den helige Johannes av Shanghai och San Fransisco.

Nio slag vilka vi lärt känna genom att studera detta helgons liv.

Det som den moderne hagiografen Constantin Cavarnos skriver om moderna helgon i allmänhet passar utmärkt för att beskriva den helige Johannes: ”Moderna helgon beundrar och efterliknar de äldre helgonen: de följer nära deras föredöme och studerar deras lära noggrant och, vilket är mycket viktigt, bekräftar den. De av de moderna helgonen som skriver eller predikar utvecklar och förtydligar de gamla helgonens lära och överför den på moderna omständigheter.”⁹

”Att ihågkomma Guds helgon”

Man skall inte tro att den helige Johannes upphörde att studera helgonens liv efter sina påverkningsbara år vid Militärakademien och vid Belgrads Universitet. Tvärtom fortsatte han att läsa om helgonen enda fram till sin dödsstund.

Den helige Johannes ansåg att det var en plikt för den ortodox kristne att, i vilket land man än befinner sig, vörda och be till det landets nationella och inhemska helgon. Varhelst den helige Johannes åkte: Ryssland, Serbien, Kina, Frankrike, Belgien, Nederländerna, Italien, Tunisien, Förenta Staterna – studerade han de lokala ortodoxa helgonens liv. Han gick till kyrkorna som härbärgerade deras relikier och firade gudstjänster till deras ära och bad den lokale ortodoxe prästen att göra likadant. Mot slutet av hans liv syns hans kunskap om ortodoxa helgon, både västliga och östliga, vara oändlig.

Låt mig berätta en anekdot som visar den helige Johannes kärlek till helgonen och hur han gjorde allt för att lära sig om dem och vörda dem:

Arkimandrit Spyridon var ett av den helige Johannes andliga barn, som senare blev vårt klostrets biktfather på 1970-talet. Precis som den helige Johannes var Fader Spyridon född i Ryssland och flydde till Serbien efter ryska revolutionen. Han kände från unga år den helige Johannes då denne studerade vid universitet i Belgrad.

När kommunisterna tog makten i Serbien flydde Fader Spyridon och många andra ryssar till gränsen mellan Italien och Serbien, till ett flyktingläger i Italien i staden Trieste. Fader Spyridon vigdes till präst år 1951 och tilldelades lägerkyrkan i Trieste.

Vid denna tid hade den helige Johannes nyligen blivit utsedd till biskop över västra Europa och besökte således Fader Spyridon och dennes hjord i flyktinglägret i Trieste. När den helige Johannes kom till stället där Fader Spyridon tjänstgjorde visste han redan allt om Triestes tidiga västliga helgonen, såsom den Helige Justus Martyren, efter vilken staden från början hetat Justinopolis, den helige Sergius Martyren, och den helige Frugifer, Triestes förste biskop. När Ärkebiskop Johannes upptäckte att inget hade gjorts för att vörda dessa lokala helgon blev han besviken. Fader Spyridon berättade hur han senare ångrade att han inte tänkt på detta tidigare. Ingen hade gjort något sådant, Triestes helgon var till stor del bortglömda och det blev den helige Johannes som återupprättade den lokala kulten. Innan han företog sig något i Trieste tog han med sig Fader Spyridon till helgonens relik, iförd epitachelion och lilla omoforion. Med rökelsekar och kors i hand gick han ner i kryptorna under katedralen där helgonens relik, enligt vad han tagit reda på, vilade. Han sjöng troparia och kontakia från ett litet papper som han drog fram ur sin ficka och bad om helgonens ingripande för stadens skull. Och först efter detta följde han med Fader Spyridon för att fira gudstjänster i lägerkyrkan.

Som Fader Spyridon minns det uppträdde den helige Johannes som de gamla lokala helgonen ständigt var närvarande vart han än gick. Innan han lämnade Trieste tog han kontakt med det lokala romersk-katolska prästerskapet och utverkade från dem olika tillstånd för att den ortodoxa församlingen i Trieste skulle ha fri tillgång till helgonens relik och platser. Sedan gav han Fader Spyridon noggranna instruktioner om hur han skulle åminna helgonen och att han skulle ta med sig sina församlingsbor till alla lokala helgons gravar på deras festdagar för att vörda

*Helige Johannes av Shanghai
och San Fransisco*

dem och fira gudstjänster åt dem och så vidare. Den helige Johannes bestämde att inga gudstjänster skulle firas utan att man först åkalla dessa lokala helgon och att ingen Liturgi fick firas utan att äminna dessa vid proskomedin.¹⁰

Medan den helige Johannes var i västra Europa samlade han på sig många västeuropeiska länders helgons liv och ikoner. Helgon som levat före den latinska kyrkans schism. Eftersom många av dessa helgon ej var medtagna i någon ortodox helgonkalender sammanställde den helige Johannes en lista med uppgifter om dessa helgons liv och sände den till biskopssynoden för att införas i den ortodoxa helgonkalendern.

Så snart han hittade ett lokalt helgon åkallade den helige Johannes, Kristi apostel, dennes bistånd i spridandet av Evangelium i de nya länderna. Som ärkebiskop av San Fransisco, åkallade han alla amerikanska helgon, till och med det mest lokala av alla helgon: den helige infödingen Peter Aleuten, som led martyrdöden i California.

Ärkebiskop Johannes var skärskilt hängiven den helige Herman av Alaska som den ortodoxa amerikanska missionens skyddspatron. Han strävade efter att kanonisera den helige Herman och detta skedde fjärde året efter den helige Johannes insomnande, år 1970.

Den 28:e juni, år 1966, kom den helige Johannes till den ortodoxa boklåda i San Fransisco som hade öppnats, med hans välsignelse, av vårt helige Hermans brödraskap. Efter att han hade välsignat affären och tryckeriet med ikonerna, talade han med bröderna om olika länder helgon. Fader Seraphim Rose mindes i efterhand att: ”Han lovade att ge oss en lista på kanoniserade rumänska helgon och lärjungar till Paisij Velitjkovskij. Han nämnde att han sammanställt, då han var i Frankrike, en lista med västliga helgon, från tiden före schismen, som han sänt till Heliga Synoden.”¹¹

Speciellt talade den helige Johannes Maximovitch med bröderna i affären om den helige Alban, Englands förste martyr. Ur sin lilla väska tog han fram en kort levnadsskildring, tillsammans med ett vykort som visade den gotiska katedralen i staden St. Albans, i England nära London, i vilken: den helige Alban begravits. Den helige Johannes såg i brödernas ögon för att se om de uppfattat meningen. S:t Alban, likt de flesta västeuropeiska helgon fanns inte med i någon

ortodox kalender och S:t Johannes lät bröderna få veta att S:t Alban borde vördas av ortodoxt kristna, speciellt i engelskspråkiga länder.

Detta visade sig vara sista gången den helige Johannes kom till boklådan och vårt brödraskap medan han ännu var i detta livet. Fyra dagar senare avsomnade han i Seattle.

Strax efter den helige Johannes bortgång skrev Fader Seraphim Rose i sin krönika över vårt brödraskap: ”Vad har vårt brödraskap att erbjuda i allt tal om Vladika Johannes arv? Detta är väldigt tydligt om man betänker vårt syfte och ärkebiskopens, Vladika Johannes Maximovitch instruktioner åt oss. Särskilt vid sitt sista besök hos oss pratade han om inget annat än helgon: rumänska, engelska, franska och ryska. Är det då inte vår plikt att *ihågkomma Guds helgon*, och så nära som möjligt följa Vladikas föredöme? Det vill säga att kunna deras liv och nära vårt andliga liv genom att ständigt läsa deras liv och göra dem kända för andra genom att tala om dem och trycka dem och genom att be till helgonen.”¹²

Detta är alltså den helige Johannes arv till vårt brödraskap och jag tror till alla ortodoxt kristna: *Att ihågkomma Guds helgon*.

Den helige Johannes skrev själv vackra ord om helgonen. Dessa ord uttrycker väl vad han såg som helighetens väsen och även en karta för hans egna liv. Den helige Johannes skrev: ”Helighet är inte endast en rättfärdighet, för vilkens skull de rättfärdiga förtjänar att njuta Guds rikes salighet. Utan snarare är helighet en *sådan höjd av rättfärdighet* att människor fylls med Guds Nåd så till den grad att Nåden flödar över och rinner ut från dem och bevattnar dem som umgås med dem. Stor är deras salighet, för den utgår från deras personliga upplevelse av Guds Härlighet. De är fyllda av kärlek till människorna, som utgår från kärleken till Gud, de är förstående inför människors behov och genom sina förböner ingriper de och försvarar dem inför Gud.”¹³

Helgelsens kallelse

Då vi i enlighet med den helige Johannes arv ihågkommer Guds helgon måste vi alltid minnas, precis som han mindes, att var och en av oss är kallade att bli ett helgon.

”Helgonen”, säger den helige Justin Popovic, ”är de mest

fullkomnade kristna som har helgats till den högsta graden”. Den helige Johannes Maximovitch säger att: ”Helgonen är de som uppvisar i sig själva en sådan höjd av rättfärdighet och är så till den grad fyllda utav Guds Nåd att den flödar över från dem och bevattnar alla dem runt omkring dem.” Både den helige Justin och den helige Johannes säger samma sak. Helgonen är gudomliggjorda människor, som är uppfyllda utav Nåden, Guds oskapade energier, och som lever Kristi gudomligt-mänskliga liv i kyrkan.

Varje ortodox kristen tar till en viss grad del av detta gudomligt-mänskliga liv. Den helige Justin Popovic skriver: ”Kristi liv fortsätter genom alla tider varje kristen är av samma kropp som Kristus och han är en kristen därför att han lever Kristi kropps gudomligt-mänskliga liv som en av dess celler.”

”Att leva enligt Evangelium, heligt liv, gudomligt liv, detta är det naturliga och normala livet för kristna. För kristna är, enligt kallelsen, heliga... Vår kallelse är att bli helt heliga, både till kroppen och till själen. Detta är inte ett undantag, utan snarare normen, trosregeln... Eftersom kristna har förenat sig andligen och genom Nåden med den Helige, Herren Kristus, med hoppets hjälp, mottar kristna själva från Honom de heliga energierna så att de kan leva ett heligt liv.”¹⁴

Det är alltså vår uppgift som kristna att förvärva mer och mer av detta gudomligt-mänskliga liv, att gå djupare och djupare in i det och att växa mer och mer i Kristi efterföljelse, att fyllas mer och mer utav Hans nåd. Kanske kommer vi aldrig att uppnå den grad av Nåd som sågs hos den helige Nikolaus av Myra i Lykien, den helige Savva av Serbien, den helige Serafim av Sarov, den helige Nektarios av Pentapolis eller hos den helige Johannes av Shanghai och San Fransisco, men vi är kallade att växa mot ett sådant överflödande mått av Nåd.

Om vi har långt kvar att vandra i det andliga livet är vi inte ensamma: till och med de största helgonen har längre att gå. Constantine Cavarnos förklarar: ”Helgelse rymmer grader. En människas helgelse, eller fullkomlighet som uppnås i och med *theosis* [gudomliggörelse] fullkomnas inte i detta livet. Detta är en ofullkomnad fullkomlighet, som det kallas i *Paradisstege* av den helige Johannes av Stegen (Klimakos).”¹⁵

Andlig fullkomlighet eller helgelse fullkomnas heller inte ens i den andra världen, den växer oändligt i det kommande livet. Den helige Symeon den Nye Teologen, som själv var en gudomliggjord människa, skriver rörande detta: ”Genom en tydlig uppenbarelse från ovan, vet helgonen att deras fullkomlighet är utan ände, att deras framsteg i härlighet kommer att vara evig, att det i dem kommer att finnas en ständigt ökande gudomlig strålgång och att deras framsteg inte kommer att känna någon ände.”¹⁶

Att besegra tvivel och modfärdighet

Guds helgon – martyrerne och asketerna, apostlarna och undergörarna – utförde verkligen dessa anmärkningsvärda bedrifter vi läser om i deras liv. Om vi har dolda tvivel rörande dessa redogörelsernas sanningshalt, bör vi främst bekanta oss med helgons liv som ligger närmast oss själva i tiden – helgon såsom Ärkebiskop Johannes av Shanghai och San Fransisco – så att vi ser vad som kan ske även i vår egen tid genom Kristi kraft, så att vi även kan tro det som skett i det förgångna genom samma kraft. Den heliga Nikodemos av det Heliga Berget skriver i sin inledning till Det Nya Martyrologium, när han diskuterar detta med anledning av Kyrkans nya martyrer: ”Den forna tid i vilken de tidiga helgonen levde och den långa tid som förflutit mellan då och nu, kan orsaka hos några, om ej vantro, i vart fall ett visst tvivel och en viss tvekan. Man kan undra hur människor, som av naturen är svaga och rädda, led sådana många och skrämmande plågor. Men dessa Kristi nya martyrer, som så nära vår egen tid har handlat djärvt, rycker upp med rötterna allt tvivel och all tvekan från de kristnas hjärtan, och planterar i dem, eller förnyar, en obevleglig tro på de forna martyrerne. Precis som ny mat stärker alla de kroppar som blivit svaga av svält och precis som nytt regn förmår träden som har torkat av vattenbrist att ånyo blomma, så stärker och förnyar dessa nya martyrer vår samtids kristnas svaga, visnande och gamla tro.”¹⁷

Det den helige Nikodemos säger om vikten av de nya martyrerne för samtida ortodoxt kristna kan självklart sägas om alla slag av nya helgon: biskopar, missionärer, klosterfolk etc.

Även om vi inte hyser tvivel rörande sanningshalten i helgonens

liv kan en del stöta på en annan stöttsten: modfällhet för att helgonens tro och asketiska övningar är bortom oss. Om vi råkar ut för detta måste vi be om mera ödmjukhet. Som Arkimandrit Aimilianos av Simonos Petras säger: ”Läsningen av helgonens liv gör endast de högmodiga modfällda eftersom de förlitar sig på sina egna krafter. För den ödmjuka är läsningen en möjlighet att se sin egen svaghet, att gråta över sin otillräcklighet och be om Guds hjälp.”¹⁸

Den helige Johannes av Stegen (Klimakos) skriver: ”Den människa som själv blir modfälld när han hör om helgonens övernaturliga dygder är mycket oförnuftig. Tvärtom lär helgonen dig ytterst en av två ting: antingen eggas de dig att efterlikna deras heliga bedrifter, eller så leder de dig på den trefaldigt heliga ödmjukhetens väg till djupt självförakt och insikt om dina nedärvda svagheter.”¹⁹

När vi studerar helgonens liv så måste ödmjukhet vara vår säkerhet. Vi måste *nyktert* tillämpa vad vi läser på våra egna förutsättningar och omständigheter. Vi måste inse våra svagheter och inte tänka för högt om oss själva, inte drömma om asketiska övningar som verkligen *är* bortom oss. Som Fader Seraphim Rose brukade säga: ”vi måste ta det andliga livet steg för steg och inte förvänta oss ett enda stort hopp till helighet”.

Samtidigt får vi dock inte ursäktas oss som om vi vore på något sätt skilda från helgonen genom en evig oöverkomlig avgrund. Helgonen är våra ortodoxa medkristna. Helgonen har levt, och lever än, samma liv i kyrkan som vi lever. De är syndare likt oss, men de har burit ångerns frukt och förvandlats genom Kristus. De är mer fullkomliga än vi är, men vi är kallade att söka uppnå deras ”ofullkomnade fullkomlighet” i det Gud stärker oss.

Må vi vägledas av den helige Justin Popovic i förståelsen av helgonens livs teologiska innebörd och må den helige Johannes Maximovitch vara oss ett föredöme för hur vi kan göra helgonens liv till vårt eget andliga liv. Helgonen kallas för stjärnor på det andliga fästet. Och genom att göra helgonen till våra vänner och som tar emot oss nu, kan de komma att bli våra himmelska följeslagare i Ljusets Rike på vilket icke skall varda någon ände. Amen.

Fotnoter

¹ St. Justin Popovich, *Orthodox Faith and Life in Christ* (Belmont, Mass.: Institute for Byzantine and Modern Greek Studies, 1994), pp. 35–36.

² St. Justin Popovich, *Orthodox Faith and Life in Christ*, p. 36.

³ *Ibid.*, p. 39.

⁴ Citerad i Constantine Cavarnos, *Holiness: Man's Supreme Destiny* (Belmont, Mass.: Institute for Byzantine and Modern Greek Studies, 2001), p. 35.

⁵ *Synaxarion*, vol. 1 (Ormylia: Holy Convent of the Annunciation of Our Lady, 1998), pp. xiii–xiv.

⁶ Fr. Alexey Young, *Letters from Father Seraphim* (Richfield Springs, N. Y.: Nikodemos Orthodox Publication Society, 2001), p. 23.

⁷ *Se Blessed John the Wonderworker* (Platina, Calif: St. Herman Brotherhood, 1987), pp. 39-73.

⁸ St. John Maximovitch, *The Orthodox Veneration of Mary the Birthgiver of God* (Platina, Calif: St. Herman Brotherhood, 1996).

⁹ Constantine Cavarnos, *Holiness: Man's Supreme Destiny*, p. 24.

¹⁰ *Se "Father Spyridon, Sotainnik of Blessed John," The Orthodox Word* no. 141 (1988), pp. 211-13.

¹¹ *Chronicle of the St. Herman Brotherhood*, June 28, 1966.

¹² *Ibid.*, July 3, 1966.

¹³ *Blessed John*, första utgåvan (Platina, Ca.: St. Herman Brotherhood, 1979), p. 11.

¹⁴ St. Justin Popovich, *Orthodox Faith and Life in Christ*, pp. 37–38.

¹⁵ Constantine Cavarnos, *Holiness: Man's Supreme Destiny*, pp. 18–19.

¹⁶ *S:t Symeon den Nye Theologens Samlade Verk*, Del II (på grekiska) (Syros, 1886), p. 41.

¹⁷ Citerad i Constantine Cavarnos, *Holiness: Man's Supreme Destiny*, p. 23.

¹⁸ *Synaxarion*, vol. 1, p. xiii.

¹⁹ St. John Climacus, *The Ladder of Divine Ascent*, Step 26:126 (translated by Archimandrite Lazarus Moore, London, 1959).

Översatt av David Heith-Stade ur *The Orthodox Word*, Vol. 37, No. 6 (221—Nov.-Dec. 2001), pp. 261-281.

*Från den hierarkiska Gudomliga liturgin
den 15/28 augusti 2004 på festdagen i Uppsala*

Alla gör sig redo för processionen med festens ikon!